

פרק א'

עמלק והמן במלחמתם ננגד שקלי הקודש

מטבע של אש!

...הראָה לו הקב"ה למשה מטבע של אש! ואמר לו "זה יתנו כל העובר על הפקודים!", כי הנה יהיו שנים שבהם לא יעשו ישראל את רצונו של מקום, יהיו בבחינת ה'עוברים על הפקודים', טרודים בגולה, ואז, בכדי להתקרב אל הקודש יתבקש מהם לתת 'מטבע של אש' -

להזכיר לעצמם בנתינת 'מחצית' השקל, שכל יהודי בעבודת קדשו הוא כשותף להקב"ה, ה' נתן לו את היכולת והאפשרות לעבדו, ואילו הוא עושה את החצי השני, את העבודה עצמה. ולכן כנסת ישראל כלפי הקב"ה משולה היא לרעיה המתייחדת עם דודה, כמו שאשה היא 'פלג גופא' - חצי גוף, ובהתייחדה עם בעלה נעשית מהות שלימה, כך כל יהודי הוא 'פלג גופא' ובהתקרבו אל ה' מתאחד הוא עם ה' בבחינת 'הויה אחד'.

הזכרון הזה, הוא ה'מטבע של אש', הוא המגלה את האהבה שבין קודשא בריך הוא וכנסת ישראל, את האהבה שעליה נאמר 'כי עזה כמֶנֶת אהבה... רשפיה רשפי אש שלהבתיה'.

המן הרשע רצה שבני ישראל לא יצאו יותר מהגלות, ולא ישובו את שיבת ציון, רצה להכרית את האיחוד הנפלא הזה, ולשם כך שקל עשרת אלפים ככר כסף, אבל הקב"ה הקדים את שקליהם לשקליו, והודיע שאת האש הזו של שקל הקודש אי אפשר לכבות - מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא יטפווה, אם יתן איש את

כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו, ומי לנו מבוזה כמו המן אשר ניסה על ידי הון ביתו לנגוע באש הגדולה הזו.

רשפי האש הזו בוערים גם בזמן הגלות, וגם בזמן הזה אפשר לחתות בהם ולהעלות את להב קדשם, וכל יהודי מוזמן להצית בלבו את האש הגדולה הזו, כולם מקבלים את ההזמנה, אבל אפשר גם להתחמק ממנה, ואם תתמה כיצד יתכן הדבר? התשובה היא:

אשר קין בדרך!

זאת היא הקליפה של עמלק, הוא תופס את האדם ברגע של חולשה, ברגע שנפלט מחוץ לענן ונראה לו שאין לו כח להתאחד עם הקדושה, ואומר לו: "הנה הבט וראה, האש שלך כבויה, אין ביכולתך להצית אותה, הקב"ה מכביד בעבודתו עליך ודורש ממך מדרגות שלמעלה מכוחותיך", ובמילים הללו מקרר הוא את האמבטיה הרוחת, והאדם אומר לעצמו: "הזמנה פרטית לא קבלתי שהרי אני טמא ובדרך רחוקה [-קרח בדרך], וזה מקרר לי גם את ההזמנה הכללית, ואף אם אתאמץ ואתחזק כמה אצליח? ומה כבר תרוויח הקדושה ממני..."

ולכן אחר פרשת שקלים קוראים את פרשת זכור, הפרשה המכניסה את האדם ברוח קרב כנגד הרעיון העמלקי, מגלה את רשעותו, ומבטיחה לאדם שאין להתפעל מחולשה זמנית, והרי לבסוף ימחה העמלק הזה, הקול שלו יתבטל מדור דור, כולם יראו את השקר שלו, כולם יבחינו שאש היוקדת בלבבם לא כבתה מדבריו של עמלק, ואם כן למה לנו להקשיב לו כעת, עדיף לנו להקשיב לקול האמבטיה הרוחת בקרבנו!

רפידים

אולם בכל זאת יש לו לה' מלחמה בעמלק בכל דור ודור אשר עדיין ההסתר מצוי בו, ואשר הנחש הקדמוני מתהלך בתוכו ומצליח לפתות את בני אדם לאכול מעץ הדעת טוב ורע - לומר על רע טוב ועל טוב רע, לא להקשיב לקול ה' אשר עשה את האדם ישר ונתן ביכולתו להתנהג לפי הדרכת מצפוננו שהוא קולו הדובר אליו דרך נשמת החיים אשר נפח באפיו ולטעום טעם עץ החיים, אלא ללכת אחר עיניו וחמדת לבבו ולהעלים את עיניו מזכרון 'לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון'.

הנחש העמלקי הזה פגע בבני ישראל בהיותם ברפידים - ברפיון ידים, כי כאשר יש לאדם יעד ברור לחייו ללא ספיקות ופקפוקים - כל גופו מגובש ודרך לקראת ההגעה לאותו יעד, אבל כאשר יש לו ספיקות, ומוצא את עצמו בפרשת דרכים ושואל את עצמו 'להיכן יותר משתלם לי לפנות', אז, נתון הוא ברפיון ידים, אין לו את ההתלהבות

והנחישות והדריכות של קודמו, ועומד ותוהה בספיקותיו.

ואף אם יעשה חשבון מה עדיף לו, ויתחזק ויעודד את עצמו שהנה זו הדרך הנבחרת, ואף ימריץ אל לבו דיבורים מלהיבים ומפתים בטובת הדרך הזו, וימצא חסרונות המאיימים על ההליכה בדרך הנגדית, ויתחיל לצעוד בעוז בדרך אשר בחר בה - בכל זאת היות והצד השני של הספק לא נדחה מכל וכל מדעתו, אלא רק הצליח 'להעדיף' צד אחד ולחזק בלבו את העדפתו הזאת, והיות שהמציאות היא שכח החיזוק מתרפה והולך, לכן יזדקק תמיד לחזק בלבו את בחירתו, ואם לא יחזק, עלול הוא למצוא את עצמו שוב במצב של הספק וברפיון ידיו.

ולכן, אף שבני ישראל התגברו על עמלק, והחלישו אותו ואת עמו, ושעבדו את לבם לאביהם שבשמים - 'ויסעו מרפידים' - נסעו מרפיון ידים ובאו בלב אחד [ללא ספיקות] לפני הר סיני, וקיבלו את דברי העידוד והחיזוק של 'אתם ראייתם את אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי', ונענו ואמרו 'כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע', ופסקה מהם זוהמתו של הנחש הקדמוני וספיקותיו, בכל זאת הצד השני של הספק לא נמחק לגמרי, שהרי לא מחו לגמרי את עמלק אלא רק החלישו אותו והתגברו עליו -

לכן הוזקק הקב"ה לכפות עליהם הר כגיגית - לצרף לדברי העידוד והאהבה גם את הפחד והיראה, וציוה עליהם לחזור תמיד על דברי העידוד והיראה הללו, וכמו שאמרו חז"ל שדברי תורה צריכים חיזוק בכל יום, וכמו שנאמר (דברים ד, ט): רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלכתך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך, יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב... ותקרבון ותעמדון תחת ה' וה' יהיה בער באש עד לב השמים... כי ה' אלהיך אש אכלה הוא אל קנא, דהיינו, תחזרו ותזכרו תמיד את אש האהבה שהתגלתה במעמד הר סיני, אבל בד בבד תזכרו גם את היראה הגדולה מפני האש האוכלת הזו [כי כמה שיותר גדולה האהבה כך יותר יגדל הקצף על העזיבה].

ובכל זאת, כאשר לא התחזקו ולא חזרו על הדברים, תפס אותם שוב אותו רפיון ידים של עמלק וספיקותיו, וזוהמת הנחש הקדמוני חזרה לחלחל בם, הלכו אחרי עינם ולבם והתחזקו לבחור בצד השני, עזבו את דרך עץ החיים, דרך הישרות, ואכלו מעץ הדעת טוב ורע באמרם על טוב רע ועל רע טוב.

ונמצא ששני דברים עשה לנו עמלק: מלחמה, ורפיון.

המלחמה היתה עם הנחשלים והחלשים, דהיינו, שבא ואמר להם, אין לכם את הכח

לשמור את התורה וללכת בדרכה, לא תצליחו בזה, העולם שמחוץ לענן ותאוותיו חזק ומושוך יותר מהקדושה. ובמלחמה הזו נצחו את עמלק, החלישו אותו, וביררו שהקדושה מושכת יותר מהעולם הגשמי והחיצוני, יש בה תשוקות והנאות ודבקות יותר מכל מחמדי עולם הזה.

אך ה'רפיון' שעשה עמלק לא נוצח, וענין ה'רפיון' הוא שאינו מציע לבחור ברע, אלא מציע רק להתייחס אליו, להביט על הצד השני ולהרהר במעלותיו, דהיינו, שאף ההולך בתורת ה' יראה לנגד עיניו שיש גם צד אחר, יש עולם אחר, עולם המוני. ויודע הוא שכאשר יראה האדם שני צדדים יכנס לספיקות, ויתרפו ידיו מעבודת הקודש, ואיך שהוא ימצא כבר את עצמו שייך לאותו עולם חיצוני והמוני, וכמו שהיה בחטא עץ הדעת שכשלו האשה לא היה מתוך דברי הפיתוי של הנחש, אלא רק לאחר שהביטה וראתה את הצד השני, ראתה 'כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים...' והכח הזה של עמלק נותר לדור דור, זהו זרעו ותולדותיו, וזאת היא 'קליפת המן' ממשיך דרכו. וזהו מה שאמרו חז"ל (חולין קלט, ב): המן מן התורה מניין? -

המן העץ!

דהיינו, שבפסוק המופיע בפרשת עץ-הדעת והנאמר בו שה' שאל את האדם 'המן העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלת', בו נרמז שמו של המן. כי כאמור, הכח של המן האגני מזרע עמלק היה הכח של האכלת אדם מעץ הדעת אשר ציוה ה' לבלתי אכול ממנו.

ולהבנת הענין עלינו לבאר יותר את ענין ה'דעת' שרמזנו בקצרה לעיל.

ה' נתן באדם 'דעת', והוא הכלי שבו מנהל האדם את בחירותיו, והיא יש לה כח של עידוד והתלהבות, וכח של הרתעה [חסדים וגבורות - אהבה ויראה], ועל ידי הכוחות הללו מסוגלת היא לכוון את האדם לבחירה הנכונה לו, אך גם מסוגלת לשבש אותו ולהטותו לבחירה המכשילה אותו.

ולמשל, אדם רואה לפניו מאכל שאינו בריא, או סיגריה וכיוצא בזה, ברגע הראשון מבינה הדעת שבו, שהחיים חשובים יותר מההנאה של רגע, והתפקיד שלה, הוא להזהיר את האדם ולצייר לו את הנזק שהמאכל או הסיגריה הזו יגרמו לו, ולאיים עליו בכך. ומצד שני עליה להציע לו ללכת לאכול מאכל בריא ומרגיע, ולעודד אותו בטובה שיתן לו אותו המאכל וכו', ובכח ההזהרה יפרוש מהרע, ובכח העידוד ידבק בטוב ויסיח דעתו מהרע. וכאשר נוהג האדם כן, בתחילה טועם הוא מעץ החיים, מקשיב למה שנשמת החיים אומרת לו, ורק לאחר מכן מקשיב לקול הדעת המחזקת

אותו לבחור בחיים. דהיינו, הבחירה נעשית בכח הישרות של אלקים עשה את האדם ישר, וה'דעת' רק מחזקת את הבחירה.

אבל כאשר אומר לעצמו, שהנה פשוט שאני חפץ בחיים, אבל אני רק יציץ לראות מה אומר ומציע הצד השני, באותו רגע, מכניס את עצמו לשליטת הדעת, והיא אשר תעשה את ה'בחירה', ואז, הדברים משתבשים, הדעת שולחת את החיזוקים וההרתעות למקום הבלתי נכון, היא אומרת לאדם אם תיקח את המאכל או הסיגריה הזו תהא לך הנאה נפלאה ומצב רוח טוב מאד ויהא לך יותר חשק ללמוד תורה, ומצד שני מאיימת עליו ואומרת, אם לא תפנה להצעתך, האכילה האחרת לא תשביע אותך, תהיה מוטרד, ותיכשל בכעס, וגם תפסיד הנאה נפלאה. ומה יעשה ולא יחטא? ולכן ציוותה התורה ואמרה 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם'.

זוהי היה החטא של היהודים בימי אחשורוש, וכמו שאמרו חז"ל (מגילה יב, א):

שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה? אמר להם: אמרו אתם! - אמרו לו: מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. - אם כן שבשושן יהרגו, שבכל העולם כולו אל יהרגו! - אמרו לו: אמור אתה! - אמר להם: מפני שהשתחוו לצלם. - אמרו לו: וכי משוא פנים יש בדבר? - אמר להם: הם לא עשו אלא לפנים - אף הקדוש ברוך הוא לא עשה עמהן אלא לפנים.

כלומר, הם לא בחרו להם את הצלם לאלוה, ואף לא האמינו בו, אבל בכל זאת התקרבו אליו והביטו בו והשתחוו לו, הציצו על העולם האחר הכופר באנוכי ה' אלקיך.

וגם, סעודתו של אותו רשע היתה סעודה כשרה, אבל המטרה שלה היתה להראות את יקר תפארת גדולתו של עולם הגויי וההמוני עם תועבותיו, והם נהנו להציץ על אותו עולם זר ומנוכר.

זוהי גרר עליהם את גזרתו של המון, מלשון המון והמוניות, להורות שכל השקפתו היתה שצריך ללכת ולזרום אחרי העולם ההמוני ההומה להשיג תמיד עוד המון המון של קנייני עולם הזה ומותריו. הכח המחזיק ותומך בלהיטות הזו, הוא כחו של 'עץ הדעת', של הבחירה דרך הדעת, הבחירה המחליטה להעדיף את מראה עינים וחמדת הלב - שני סרסורי החטא.

אולם, על עץ הדעת נאמר:

ביום אכלך ממנו מות תמות!

כי כאשר אדם רודף אחר תענוגות עולם הזה ומותריו, הוא רוגש ופועל ומתעסק

להשיג את מבוקשו, ואת הרגשת חייו מרגיש הוא דרך המתח והדריכות להגשים את משאלתו, וברגע שמגיע אל הסוף ונעשה שמח וטוב לב, לאחר רגעים ספורים מרגיש הוא טעם מוות והופך להיות אבל וחפוי ראש, כי כל הדמיון שהפעיל אותו נדום והלך, הוא כבר אחרי זה, ומה עכשיו? ריקנות ממלאה את כל אבריו, אין לו ברירה אלא לקיים את המאמר של 'יש לו מנה רוצה מאתיים', ולהציב לעצמו יעד מותח חדש אשר יתן לו להרגיש שוב את טעם החיים, וכך מפעיל שוב את הדעת המלהיבה אותו כלפי השגה חדשה, ומאיימת עליו מהפסידה, וחוזר לחיים, ובצורה זו מסובב הוא את ימי חייו, מירוץ לקראת השגה מיוחלת, ומוות ביום שמשגי אותה ואוכל את הנאתה.

הדבר בולט מאד ב'סיפורי המתח' המתרבים מיום ליום הן בעתונות והן בספרים הנעשים עבי כרס מחודש לחודש, אנשים או נשים לוקחים את הספרים הדמיוניים הללו בכדי להיכנס למתח, מחפשים סיפורים עוצרי נשימה, סוחפים, מזעזעים, מלאי דרמה ועלילה וכו' וכו', והקורא במ נכנס לעולם דמיוני, שם הוא חי, שוכח מהעולם המציאותי שסביבו, ומיד בסיימו את הספר נופל הוא לעולם המציאותי החיזור, וחש טעם מוות, כי בעולם המציאותי אין החוויות מצוירות בצורה כה עזה, ואין לו ברירה, הוא מוכרח כבר ללכת לספריה ולהביא ספר אחר ולהיכנס למתח חדש.

גם הביקוש והחיזור אחר שמיעת חדשות ועידכונים שוב ושוב שייך לענין הזה, כי האדם מרגיש יותר את עצמו על ידי סקרנותו והתענינותו ותקוותו שהנה ישמע איזה 'חדשה מסעירה', וכאשר החדשות מאכזבות לבסוף, נזקק הוא מיד לתקנת חדשות מחודשות.

זהו המחזה והתענוג של עץ הדעת, להיכנס למצב מתוח או מאיים ולהתפתל עמו עד סופו, ולומר מיד 'אכלתי ואוכל עוד', כי אם לא אוכל אני ירגיש את טעם המוות של 'ביום אכלך ממנו', וזאת היא הנקודה של כל הסרטים והחדשות הממכרים המצויים למְבַלִי כלי הטכנולוגיה הטמאים, יש כאלו שנתפסו ברשת הזו ומשתתפים בסעודתו של אחשוורוש והמן של זמנינו, והולכים בעצת רשעים ממש, ויש כאלו שרק נהנים מהשולחנות הכשרים של מעדני עץ הדעת המסוננים המותרים והמאושרים והמופיעים אף בתיבות הדואר וחנויות הספרים של החרדים.

ועל כן הרבה יותר ממה שאדם 'אוהב' את כל הריגושים הללו, 'פוחד' הוא מלהפסידם, כי ההנאה שלהם באמת חיוורת ומאכזבת, אלא שללא המתח הנלווה להם אינו מרגיש את עצמו ואת חייו, ועל כן כדי לסלק מעצמו 'טעם מוות' מוכרח הוא לעסוק בהם.

שתי הסעיפים – המן ומרדכי

וכל יהודי הפוזל לעבר העולם המאכזב הזה אף בצורה הכשרה – בהכרח שיראה לפניו שני צדדים, ויהא לו ספק לאיזה עולם להשתייך, והדבקות שלו בתורה ומצוות ומועדי קודש יקבלו 'רפיון ידים' כאדם הפוסח על שתי הסעיפים, ולבסוף עלול למצוא את עצמו דבוק ושייך לאותו עולם שטעם חייו הוא טעם מתח המפעיל את האדם מתוך אימת מוות, ונגרר למצב של 'אכלתי ואוכל עוד'.

ובכל זאת העולם המאכזב והמדכא הזה נראה משעשע וססגוני, האנשים המשתייכים אליו מרגישים 'פתוחים', 'משוחררים'. ובראותם יהודי הפורש מכל אלו וכל חייו מסורים לתורה ומצוות ומחשבות אמונה ורעיונות מוסר והתקרבות התפלה, נראה להם שהוא 'סגור' 'מצומצם', ואם שמים לב ומרגישים שהיהודי הזה מלא בשמחת חיים יותר מהם, אינם מבינים כיצד יתכן הדבר? ואומרים שהוא 'חידוש', או שיש לו נשמה גבוהה, ובזה מבקשים להיאחז בסברתו של עמלק הטוען ש'אי אפשר לחיות חיי קדושה', או שלא כל אחד יכול לחיות חיים כאלו, כי יש אנשים נחשלים וחלושים ופליטי ענן וכו', ואי אפשר לדרוש מכל אחד לחסות ולחזות כל ימי חייו בנועם ה'.

נראה להם שהם מתלהטים ונמשכים אחר הבלי עולם-הזה מתוך 'אהבה ותשוקה', ואילו הסגורים הפרושים מתאכזרים על עצמם ועוצרים את עצמם מתוך 'פחד ויראה'. ובקיצור, נראה להם שההמוניות מפעילה בהם את משיכת האהבה, ואילו הצד של ה' דורש מהם להפעיל את ה'יראה'.

אבל כאמור, טועים הם טעות חמורה בהבנת התחושות והרגשות המתרוצצות בקרבם, כי באמת לאמיתה אין בעולם אושר ותענוגים כמו אלו של 'האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה ויללה', המשיכה וההזמנה של הקדושה היא הזמנה מתוך הכח של אהבה, ולא רק אהבת התורה אלא גם אהבה עצמית, כי אומרת היא לאדם 'ובחרת בחיים', כאשר תלך אַחֲרֵי תרגיש טעם אמיתי בחיים, תזכה לאשריך בעולם-הזה, זהו מקומך בעולמך, ואם תפנה לעולם החיצוני וההמוני הרי אתה כבן-אדם הבוחר לחיות חיי בהמה וליהנות מלעיסת עשב וקוץ ודרדר, אתה לא שייך לאותם הנאות, ולכן הכינו לך תענוגי בני אדם, והאיום הזה מצטרף להזמנת האהבה, האיום שלו אינו אומר לאדם 'תוותר על דברים חביבים ומושכים', אלא אומר לו 'הבט על העינוגים הרוממים שהכינו לך, וימאס בעיניך לחבק אשפתות כבהמה, לא תרגיש שאתה מוותר עלי, אלא תרגיש שאין לו מה להציע לך'.

ולעומתם, אלו המביטים על הצד השני של ההמוניות ומעוררים את דעתם להימשך אחר לבם ועינם, כאמור לעיל, הם מופעלים בעיקר על ידי פחד, העולם הצבעוני אומר להם, אם אתה לא נהנה ממני אתה מפסיד משהו משהו, ואותו 'משהו משהו' כולו דמיון, אינו יודע להסביר את עצמו, אלא רק לומר שתשיג איזה משהו נפלא, וכבר אלפי פעמים הגיע להשגות שכאלו, וכאשר יביט לאחור לשחזר את טעמם ה'נפלא' והמושך - יראה שהם חוורים ביותר, אין בהם כדי משיכה, וכל ההתרגשות המתחדשת בקרבו היא רק בכח ההבטחה המדומיינת שהנה ההנאה המיוחדת של עכשיו תהיה משהו שלא היה אף פעם, ועל כן מצד האמת יודע האדם בפנימיות נפשו שיש גבול להנאות הגשמיות, וכבר עמד על סוף גבולם, ואין להם מה לחדש, ולכן כח ה'אהבה' שבו כמעט שאינו מושכו, וכל המשיכה מגיעה מתוך 'יראה' העוצרת את מחשבתו הפתוחה בבִּהְלִיָּה ואיומיה שהנה אתה מפסיד ומוותר על משהו משהו, ובבחינת ויבהילו להביא את המן אל המשתה, אין לו חשק למשתה הזה כעת, הוא כבר ראה אתמול שכל ה'שמח וטוב לב' התנדף ל'אבל וחפוי ראש', אלא שהוא מבוהל מאיומם של סריסי המלך.

ובנקודה הזו היתה המחלוקת והמלחמה היסודית בין מרדכי להמן.

מרדכי טען שהסגירות והבדידות והפרישות מסעודתו של אותו רשע - היא הנותנת לאדם חיי אהבה, היא מקשרת ומדבקת ומשייכת אותו לאל חי, הוא ה'פתוח' לראות את כל המרחב העולמי הכולל גם את חיי העולם הבא בתוככי העולם הזה. והצד של 'המן' הוא הצד הסגור המביט רק על הצד הדמיוני הצבוע ובורח מהאמת מתוך יראת ההפסד הדמיוני.

ו'המן' טען להיפך שהדרך של 'עץ הדעת' - רדיפת קנייני עולם הזה והחשבתם היא הדרך של הפתיחות ומשיכת אהבה, ואילו הדרך של מרדכי מבקשת לצער את האדם מתוך יראה, ומתוך יראה כזו אשר ה'סבא עמלק' טען שלא שייך לעמוד בה.

המחלוקת הזו לא מבוארת במפורש במגילה, אבל מפורשת היא כבר בתורה, כי כבר הבאנו את מאמר הגמרא שהמן נרמז בתורה בפסוק 'המן העץ', ועל פי אותה גמרא, מהמקום והאופן שבו נרמז 'מרדכי' בתורה - מבואר שהצד של מרדכי הוא כמבואר לעיל. וזה לשון הגמרא: מרדכי מן התורה מנין:

מר דרור -

ומתרגמינן 'מרי דכיא', ע"כ דברי הגמרא, והיינו, שבפסוק של סממני שמן המשחה נזכר שהסממן הראשון היה 'מר דרור', ולפי תרגום המילה בארמית מקבלים שני

מלים המרכיבים ביחד את הצליל של 'מרדכי'.

אולם התרגום הזה לא מובן שהרי התירגום של המילה 'דרור' היא 'חירותא' [וכמו שיתירגם בפסוק 'וקראתם דרור לארץ'], ואילו המילה 'דכיתא' היא תרגום של 'טהור', וכיצד מתחלף ענין של 'חירות' לענין של 'טהרה'?

יש לומר שכך הוא פישורן של דברים: יש שני סוגי 'דרור'.

יש 'דרור' של עבד שהיה מוכרח לעשות את מה שרבו מצוה עליו, וכאשר יצא מעול השעבוד הזה - יצא לדרור, ונעשה כמו צפור דרור היכולה לעופף להיכן שתרצה. אולם באמת 'צפור דרור' אינה חופשית לנפשה, כי משועבדת היא אל הדרור שלה, היא לא מסוגלת לחיות בבלוב! וכמו כן יש הרבה אנשים העובדים את הדרור, הם עמלים להשיג כסף בכדי לנסוע לחופש, הם רואים או שומעים על איזה בילוי ואינם מסוגלים לוותר עליו. ולכן -

יש 'דרור' עמוק יותר, והוא דרור מהדרור, אדם שיכול להשתמש בדעת וללכת אחר מראה עיניו, אך ביכולתו גם לוותר על הפיתוי הזה ולעשות את הדבר אשר נשמתו מבקשת ממנו, את ההנהגה שמצפונו לוחש לו שאם תנהג כהצעתי תרגיש אדם ישר, אדם שדעתו נקיה משיבושים וזיופים, אדם 'טהור', אדם שאינו טמא בטומאת המיתה של 'ביום אכלך ממנו מות תמות', אדם טהור שהוא מאה אחוז אדם ולא מעורבת בו זוהמתו של הנחש הקדמוני.

ואמרה תורה לקחת לשמן המשחה 'מר דרור', ומתוך המגילה נראה שהענין של המור שונה מכל הבשמים, כי חוץ מהריח שלו הוא חומר מחטא המסלק ריחות זרים הנקלטים לתוך הריחות הטובים, [ולכן שמו 'מר' כי הוא מריר וחרף], וככתוב **ששה חדשים בשמן המור וששה חדשים בבשמים**, מבואר שהמור היה קודם לשאר בשמים, וכנראה הסיבה לכך היא מפני שתפקידו היה לסלק מהגוף את הריחות הזרים ולגלות את ריחו הטבעי. ולכן בשמן המשחה שהיה מורכב משמן שקלט את הריחות המזכירים בתורה, היה צריך גם שלא יקלטו לתוכו ריחות אחרים מבחוץ, ולכן שְׁמוּ בתוכו את המור המבטל ומכלה את הריחות המגיעות מבחוץ.

ולכן תרגם אונקלוס 'מרי דכיא', דהיינו, 'מר מטהר' מר שמסלק ריחות זרים, והתורה שכתבה 'מור דרור' כוונתה ל'מור' המוציא את השמן משיעבודה לריחות זרים, ועל ידו אין השמן מוכרח לקבל את הריחות שמבחוץ.

ומעתה מבואר היטב למה נרמז שמו של מרדכי בפסוק הזה, כי מבואר זו היתה שיטתו של מרדכי, הוא אשר טען שיכול האדם לצאת לחירות מהשעבוד לריחות

הזרים והמפתים המגיעים מבחוץ, ולא לכרוע ולהשתחוות להמוניות, הוא הטוען שהריחות הללו מתבטלים מעליהם בהופיעם אל האוירה של 'משחת קודש', וכל הרוצה להתקדש בקדושת המשכן כליו ועובדיו, הדבר הראשון שעליו לעשות הוא לקלוט את החומר המחטא והמטהר הזה, את הכח לבטל את הצד של העולם ההמוני שיהיה כמוץ אשר תדפנו רוח, והוא זה אשר גילה לעולם את ה'דרור' האמיתי, הדרור הטהור, הדרור מהדרור המזויף של המן.

ההולך בדרכו של מרדכי, ברגע הראשון שמוותר בו על המבט וההתייחסות לעולם ההמוני של עץ הדעת והנחש - מר לו, אבל לאחר מכן מתברר שהמרירות הזו הפכה למתוק היא סילקה מאתו את כל המרירות המגיעה מבחוץ, היא טיהרה אותו מ'אחריתה כיום מר' - מטעמי המרירות של ביום אכלך ממנו מות תמות, הנלווית לעץ הדעת, ל'יסיף דעת יוסיף מכאוב'.

וזוהו שמו של מר-דכי - היהודי הדוגל במרירות הרגעית המטהרת מהמרירות האין סופית, ומשחררת את האדם משיעבודו לאותה מרירות. (וי"ל שלכן היה משבט בנימין - איש ימיני, היות ובנימין הביא חיים חדשים לעולם בשעת בחינת מיתה של אמו רחל, ומבחינת 'בן-אוני' נעשה 'בן-ימין' המגלה שהעולם יכול להיות שייך ל'ימין' - ל'חסד' והויתור, ועיין שעה"כ ודו"ק).

וזאת היא ה'זעקה גדולה ומרה' אשר זעק מרדכי **ברחוב העיר**: האם המרירות שלי היא הנחשבת למרה, והלא רחוב העיר, הרחוב של העיר שושן בה נערכה סעודתו של אותו רשע היא זאת הכואבת ומרה.

באותה שעה, לכאורה, היתה זעקתו של מרדכי ברורה ומובנת לכל מי שעמדו רגלי אבותיו על הר סיני, ובכל מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספד, אולם אחת יחידה היא אשר אינה יודעת מה אירע, אינה מבינה מה זה ועל מה זה ושולחת בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו, הלא זאת היא אסתר המלכה האמונה עלי חינוכו של מרדכי אשר לקחה לו לבת - כיצד יתכן הדבר?

התשובה לזה מתבארת גם היא מתוך דברי הגמרא השואלת:

אסתר מן התורה מנין? וכמו שיבואר בפרק שלפנינו.

